

N:o 220.

Af herr **O. A. Brodin**, om ändring af 14 och 26 §§
riksdagsordningen.

Då beslut fattades af Riksdagen angående utsträckning af värnplikten och de värnpliktiges öfningar, förutsattes äfven att rösträtten vid riksdagsmannaval skulle utsträckas så att de, som fullgjorde den sålunda ökade värnplikten, skulle erhålla större inflytande på valen än enligt gällande riksdagsordning tillkom dem.

Såväl Konung som Riksdag hafva sedermera bekräftat detta löfte, och bör det också infrias fortast möjligt för att förekomma, att rösträttsfrågan begagnas som agitationsmedel för att uppegga olika samhällsklasser mot hvarandra.

Det af Kungl. Maj:t föreslagna sätt att lösa frågan, sålunda att valen till Riksdagens Andra Kammare skola ske genom proportionsval, med stora valkretsar, har ej lyckats samla majoritet. Det anmärkes däremot, att systemet är nytt för våra förhållanden och att, om det skall införas, det då äfven bör tillämpas vid val till Riksdagens Första Kammare. Äfven torde med skäl kunna anföras, att vi för närvarande i Sverige sakna de förutsättningar som borde finnas för att införandet af det proportionella valsättet skulle kunna anses berättigadt. Detta valsätt förutsätter nämligen, att såväl tvenne större partier, t. ex. ett höger- och ett vänsterparti, som ock ett mellanparti finnes. Under sådana förhållanden kan den proportionella valmetoden vara rättvis och lämplig, men så utvecklad partibildning förefinnes enligt mitt förmenande icke i Sverige.

Det stora arbete som påfordras före valet, enligt Kungl. Maj:ts proposition, torde leda därtill att vissa personer ägna sig därät, och sålunda

utbildas särskilda yrkespolitiker, som sköta om valen, då personer, hvilka hafva annan verksamhet som upptager deras tid, sannolikt icke vilja ägna nödig tid och arbete därför. På grund af de stora valkretsarne torde valmännen icke hafva någon personlig kännedom om föreslagna kandidater, hvilka naturligtvis komma att föreslås af de personer som sköta förarbetet till valen, och måste sålunda större delen af valmännen rösta på okända personer. Vid nuvarande enmans-valkretsar hafva valmännen i allmänhet kännedom om de personer, som ifrågasättas som kandidater, och kunna sålunda gifva sina röster till den, som de anse lämpligast.

Då det ej är troligt, att majoritet kan erhållas för det föreslagna proportionella valsättet, men det är af vikt, att ett förslag om utvidgad rösträtt antages till grundlagsenligt hvilande till nästa Riksdag, har jag tänkt, att detta möjligen kunde ske med bibehållande af nu varande bestämmelser angående valkretsar, men med förändrad rösträttsbestämmelse, och får därför vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville, såsom hvilande till grundlagsenlig behandling, antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 14 och 26 i gällande riksdagsordning:

§ 14.

Valrätt tillkommer inom den kommun, där han bosatt är, en hvar välfrejdad svensk man, som är skyldig att till staten och kommunen erlægga direkt skatt, från och med kalenderåret näst efter det, hvarunder han uppnått tjugufem års ålder.

Gemensamma bestämmelser.

§ 26.

Riksdagsmannabefattning kan endast af svensk medborgare utöfvas.

Ej må såsom riksdagsman godkännas

a) den som står under förmynderskap eller är försatt i konkurstillstånd;

b) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, hvilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd

till förlust af sådant förtroende, eller den som är ställd under framtiden för brott, hvilket medför nämnda påföljd;

e) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas.

d) den som blifvit förvunnen att hafva vid riksdagsmannaval med penningar eller gåfvor sökt värfva röster, eller mot vedergällning afgifvit sin röst, eller genom våld eller hot stört valfriheten.

e) den som häftar för understöd, hvilket under löpande eller sistförflutna kalenderåret af fattigvårdssamhälle tilldelats honom själf, hustru eller minderårigt barn;

f) den som icke erlagt de honom påförda utskylder till stat och kommun, hvilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren;

g) värnpliktig, som icke fullgjort de honom till och med utgången af sistförflutna kalenderåret åliggande värnpliktsöfningar.

Om denna min motion vinner något afseende, anhåller jag vördsamt, att konstitutionsutskottet, till hvilket denna motion torde hänvisas, behagade föreslå de förändringar som af motionen kunna föranledas.

Stockholm den 4 mars 1905.

O. A. Brodin.
